

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2014

**Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála**

Stair

Ardleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phársa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

AN ARDTEISTIMÉIREACTH, 2014

SCÉIM MHARCÁLA

STAIR AN NUA-AOIS DHÉANACH

ARDLEIBHÉAL

AN TUARASCÁIL AR AN STAIDÉAR TAIGHDE (TST)
(100 marc)

LÉITEAR AN tIOMLÁN SULA MARCÁILTEAR AON NÍ!

PLEAN IMLÍNEACH (15 mharc)

Foinsí a lua = 6 mharc   Gnéithe eile = 9 marc

Foinsí a lua

Iarrtar trí fhoirse chuí a lua.

Gach foirse chuí a lua go cruinn = 2 mharc

Údar agus teideal amháin = 1 mharc

Mír eolais eile sa bhreis air sin mar fhianaise (e.g. foilsitheoir, dáta) = 1 mharc

2 mharc x 3 = uasmhéid 6 mharc maidir le 3 fhoirse

N.B. 'Ní ghlacfar le gnáth-théacsleabhair scoile mar fhoinsí oiriúnacha chun críche staidéir thaighde.' RO/CNCM *Treoirlínte*, lch 14.

An t-ábhar staidéir atá molta a shainiú agus bunús a thabhairt dó, ag sonrú na n-aidhmeanna agus an chuir chuige atá i gceist.

An leagann an t-iarrthóir amach go soiléir an t-ábhar a bhfuil sé i gceist staidéar a dhéanamh air agus an chúis go ndéantar? An leagann an t-iarrthóir amach na haidhmeanna leis an staidéar agus an chaoi ar dóigh go mbainfear amach iad?

Maidir le gach ceann de na trí chritéar, cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Sainiú agus bunús
(uasmhéid = 3 mharc)

Go han-mhaith = 3
Go maith = 2
Réasúnta = 1

Aidhmeanna a shonrú
(uasmhéid = 3 mharc)

Go han-mhaith = 3
Go maith = 2
Réasúnta = 1

Cur chuige a shonrú
(uasmhéid = 3 mharc)

Go han-mhaith = 3
Go maith = 2
Réasúnta = 1

MEASTÓIREACHT AR NA FOINSÍ (25 marc)

Tagairt a dhéanamh do láidreachtaí agus/nó laigí na bhfoinsí agus léargas a thabhairt ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar.

Cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Tagairt do na TRÍ fhoinse GO LÉIR

sármhaith = 22-25 marc
go han-mhaith = 17-21 marc
go maith = 13-16 mharc
réasúnta = 9-12 mharc
go lag = 0-8 marc

Gan ann ach tagairt do DHÁ fhoinse

sármhaith = 15-17 marc
go han-mhaith = 12-14 mharc
go maith = 9-11 mharc
réasúnta = 6-8 marc
go lag = 0-5 mharc

Gan ann ach tagairt d'fhoinse AMHÁIN

sármhaith = 8-9 marc
go han-mhaith = 6-7 marc
go maith = 4-5 mharc
réasúnta = 2-3 mharc
go lag = 0-1 mharc

AISTE FHADA (60 marc)

Aiste staire = 50 marc

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde = 10 marc

Is féidir an t-athbhreithniú ar an bpróiseas taighde a bheith ina chuid shlán den aiste nó is féidir é a chur i láthair mar ghné ar leith den obair.

Ba cheart an aiste staire a mheas mar aonad agus marcanna as 50 a bhronnadh mar seo a leanas:

<i>Eolas ar an stair – 25 marc</i> Críochnúil, cruinn agus ag baint le hábhar an teidil	<i>Sármhaith:</i> 21-25 <i>Go han-mhaith:</i> 16-20 <i>Go maith:</i> 11-15 <i>Réasúnta:</i> 6-10 <i>Go lag:</i> 0-5
<i>Scileanna taighde – 15 mharc – Mar shampla</i> Taighde sách domhain léirithe Úsáid na bhfoinsí Plé cóir cothrom ar na ceisteanna	<i>Sármhaith:</i> 13-15 <i>Go han-mhaith:</i> 10-12 <i>Go maith:</i> 7-9 <i>Réasúnta:</i> 4-6 <i>Go lag:</i> 0-3
<i>Cur i Láthair – 10 marc</i> Litearthacht Léirchruinneas Leagan Amach	<i>Sármhaith:</i> 9-10 <i>Go han-mhaith:</i> 7-8 <i>Go maith:</i> 5-6 <i>Réasúnta:</i> 3-4 <i>Go lag:</i> 0-2

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde (10 marc)

Is féidir é seo a chur i láthair mar chuid ann féin nó mar chuid shlán den aiste.

Ba cheart don scrúdaitheoir an cuntas ar an bpróiseas taighde a mheas ina iomláine, agus marcanna a bhronnadh mar seo a leanas:

Sármhaith: 9-10

Go han-mhaith: 7-8

Go maith: 5-6

Réasúnta: 3-4

Go lag: 0-2

ROINN 1: CEIST DHOICIMÉAD-BHUNAITHE (CDB) (100 marc)

1. Tuiscint (20 marc)

- (a) Easpa lóistín oiriúnach / Plódú (30 duine i dteach beag amháin) /
Cúinsí do-ghlactha 5Mh
- (b) Srios Blitz Hitler na prochóga ina raibh cónaí ar mhórán de na
haslonnaithe, rud a chiallaíonn nach mór athlóistín a thabhairt dóibh
5Mh
- (c) Mar gheall ar dhrochnósanna pearsanta / Tá siad fodhaonna
5Mh
- (d) Bochtaineacht (dealús as cuimse sna ceantair is boichte i mBéal
Feirste) NÓ Fimíneacht (a leithéid de bhochtaineacht i 'sibhialtacht a
bhfuil meas chomh mór sin againn uirthi') 5Mh

2. Comparáid (20 marc)

- (a) Doiciméad A nó doiciméad B nó ní léiríonn ceachtar acu an trua is mó
do na haslonnaithe. Marcáiltear ar cháilíocht na hargóinte.

Léirítear na haslonnaithe mar fhadhb lóistíochta (uimhreacha agus
áiteanna) seachas mar fhíordhaoine i ndoiciméad A. Ní léirítear aon
trua do na daoine nach féidir a chur ar billéad toisc gurb iadsan is
ciontaí mar gheall ar a gcuid nósanna fodhaonna.

Léirítear ionbhá de chineál éigin leis na haslonnaithe i ndoiciméad B.
Luaitear ann an bhochtaineacht náireach a d'fhulaing siad agus léirítear
dóchas ann go dtiocfaidh feabhas ar 'na daoine bochta seo' nó orthu
'siúd atá faoi chois inár measc' tar éis an chogaidh.

Marcáiltear gach doiciméad ar scála aistritheach as 5:

Sármhaith = 5 mharc   Go han-mhaith = 4 mharc   Go maith = 3 mharc
Réasúnta = 2 mharc   Go lag = 0-1 mharc

Freagra nach luann ach doiciméad amháin = uasmhéid 5Mh   10M

- (b) Doiciméad A nó doiciméad B nó molann an dá dhoiciméad réiteach ar
na fadhbanna a thugann siad i gceist. Marcáiltear ar cháilíocht na
hargóinte.

Doiciméad A

Tá plódú agus galar féideartha aitheanta ag an scríbhneoir mar an
fhadhb. Molann sé gur chóir go gcuirfí Teach an Rialtais (Cromghlinn)
agus tithe móra eile den sórt sin ar fáil chun lóistín a thabhairt do
'dhaoine measúla' agus go mbunófaí campaí faoi mhaoirseacht chun
lóistín a thabhairt dóibh siúd 'nach féidir a chur ar billéad in aon chor'.

Doiciméad B

Tá an bhochtaineacht aitheanta ag an scríbhneoir mar an bhunfhadhb. Tugann sé le fios go mbeidh sé den riachtanas athlóistín a thabhairt do na daoine bochta ar scriosadh a dtithe mar gheall ar an mBlitz agus, dá bhrí sin, go mbeidh siad ag tnúth le bailte nua tar éis an chogaidh. D'fhéadfaí a áitiú nach réiteach molta é sin, ach gur mian neamhréalaíoch nó léiriú inní an scríbhneora é.

Marcáiltear gach doiciméad ar scála aistritheach as 5:

Sármhaith = 5 mharc   Go han-mhaith = 4 mharc   Go maith = 3 mharc
Réasúnta = 2 mharc   Go lag = 0-1 mharc

Freagra nach luann ach doiciméad amháin = uasmhéid 5M   10M

3. *Criticeas*   (20 marc)

- (a) Is cosúil gur tuairisc oibiachtúil don chomh-aireacht faoin ngéarchéim lóistín é doiciméad A den chuid is mó. Fíricí agus figiúirí atá ann den chuid is mó, a bhailigh a chuid státseirbhíseach go hiontaofa, glacaimid leis, don Aire. Is léir go bhfuil a chonclúid – gur ábhar práinne é lóistín ceart a sholáthar – bunaithe ar na staitisticí.

D'fhéadfaí a áitiú go bhfuil an t-idirdhealú a dhéanann sé idir na 'daoine measúla' (meánaicme) agus iad siúd 'nach féidir a chur ar billéad in aon chor' (fo-aicme) bunaithe ar chlaontacht shóisialta agus nach bhfuil sé oibiachtúil.

Agus an freagra á mheas ina iomláine, marcáiltear ar scála aistritheach as 10:

Sármhaith = 9-10 marc   Go han-mhaith = 7-8 marc   Go maith = 5-6 mharc
Réasúnta = 3-4 mharc   Go lag = 0-2 mharc   10M

- (b) Tógtar doiciméad B as príomhalt nuachtáin agus tá sé i gceist go príomha tuairim an eagarthóra faoi shaincheist áirithe a chur in iúl. Cuirtear déistin in iúl sa sliocht seo maidir leis an mbochtaineacht náireach agus táthar dóchasach go mbeidh todhchaí níos fearr ann tar éis an chogaidh.

Téann sé i bhfeidhm ar an léitheoir ó thaobh na mothúchán de mar gheall ar íomhánna dealúis agus scriosta. Is é láidreacht na foinse go bhfuil sí beoga agus go bhfuil tionchar láithreach aici.

Is é laige dhoiciméad B nach ndéanann sé níos mó ná sin. Níl fianaise staitistiúil choincréiteach ar bith ar mhéid na géarchéime ná ar an dóigh a réiteofaí an ghéarchéim.

Is cosúil go bhfuil fíornáire le sonrú i ndoiciméad B maidir leis an oiread bochtaineachta atá ann agus leis an bhfimíneacht atá le feiceáil i

dtaca leis an dóigh ar cuireadh suas leis an mbochtaineacht sin i ‘sibhialtacht a bhfuil meas chomh mór sin againn uirthi’. Déantar cur síos ar na daoine is boichte sa nuachtán mar iad siúd atá ‘faoi chois’, ach chuir Dawson Bates an milleán orthu as a gcuid ‘nósanna pearsanta’ féin.

Marcáiltear láidreacht agus laige ar scála aistritheach as 5:

Sármhaith = 5 mharc	Go han-mhaith = 4 mharc	Go maith = 3 mharc
Réasúnta = 2 mharc	Go lag = 0-1 mharc	10M

Tagairt do láidreacht sa fhreagra agus ní do laige (nó a mhalairt) = uasmhéid 5M

4. Comhthéacsúchán (40 marc)

Ba chóir freagra a bhíonn ag brath go hiomlán ar ábhar a thógtar as na doiciméid a mharcáil mar comhionann ailt lena mbaineann MG 5 ar a mhéad.

Tosaítear, le ceist 4, ar mharcáil de réir an ailt.

Marc Carnach = Uasmhéid 24 marc   **Meastóireacht Ghinearálta** = Uasmhéid 16 mharc

Marc Carnach (MC)

Marcanna iad seo a bhronntar maidir le hábhar staire atá cruinn agus ag baint le hábhar na ceiste a cuireadh.

Roinnfidh an scrúdaitheoir an freagra ina ailt nó ina aonaid ba chomhionann le hailt.

Tharlódh alt nó comhionann ailt ar cheann acu seo a leanas:

- (i) Réamhrá fiúntach ina dtráchtar ar chúlra an cháis agus/nó ina leagtar síos na téarmaí agus ina mínítear an cur chuige;
- (ii) Eachtra, ré nó céim i sraith eachtraí;
- (iii) Gné a bhaineann le topaic/ceist agus tagairtí d’fhíricí mar bhonn leis;
- (iv) Pointe mar chuid d’argóint nó plé, agus tagairtí d’fhíricí mar bhonn leis;
- (v) Míniú ar choincheap nó ar théarma agus tagairtí d’fhíricí mar bhonn leis;
- (vi) Má tá roinnt ráitis shuntasacha fhiúntacha ann ina bhfuil fíricí, míniúchán nó tráchttaireacht, ainneoin gan ceangal ná gaol eatarthu, is féidir iad a thabhairt le chéile agus a mheas mar a bheadh comhionann ailt ann;
- (vii) Alt nó achoimre mhaith chlabhsúir a mbeadh níos mó ag baint leis ná athrá díreach.

(Achoimre nach bhfuil ann ach athrá = uasmhéid 4 mharc)

Nuair atá an freagra roinnte ina ailt nó a gcomhionann ag an scrúdaitheoir, bronnfar marcanna i leith gach ailt nó a chomhionann mar seo a leanas:

Sármhaith: 11-12 mharc	Sárshaothar anailíse, léargais nó tráchtairachta. Eolas cruinn, suntasach á chur i láthair go soiléir.
Go han-mhaith: 8-10 marc	Ábhar an-mhaith, á chur i láthair go cruinn soiléir.
Go maith: 6-7 marc	Eolas fiúntach, á chur i láthair go maith.
Réasúnta: 3-5 mharc	Eolas teoranta / ar éigean é á chur i láthair
Go lag: 0-2 mharc	Gan tábhacht / gan baint le hábhar / botúin thromchúiseacha.

Meastóireacht Ghinearálta (MG)

Agus marcanna MG á mbronnadh, tabharfaidh an scrúdaitheoir san áireamh cé chomh maith agus a láimhseálann an t-iarrthóir an cheist a cuireadh. Beidh an tábla grádúcháin seo a leanas i bhfeidhm:

Sármhaith: 14-16 mharc
Go han-mhaith: 11-13 mharc
Go maith: 6-10 marc
Réasúnta: 4-5 mharc
Go lag: 2-3 mharc
Go han-lag: 0-1 mharc

Agus marcanna MG á mbronnadh, níor cheart go mbeadh an scrúdaitheoir ag súil le freagraí níos iomláine ná 40% i gcomparáid leis na freagraí ar na ceistanna níos faide maidir le topaicí i Roinn 2 agus Roinn 3.

Leantar den phrionsabal seo maidir le marcáil de réir an ailt (MC agus MG) síos trí Roinn 2 agus Roinn 3. Bíonn marcanna MC agus marcanna MG i gcóimheas 60/40 le chéile ar feadh an scrúdpháipéir ar fad.

ROINN 2: ÉIRE (100 marc)
agus
ROINN 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (200 marc)

Éilítear ar an iarrthóir i Roinn 2 agus i Roinn 3 freagra a thabhairt mar gheall ar cheist staire. Marcáiltear na freagraí faoi dhá cheannteideal:

Marc Carnach (MC) maidir le hábhar staire atá cruinn agus ag baint le hábhar na ceiste mar a cuireadh í.

Uasmhéid MC = 60 marc.

Meastóireacht Ghinearálta (MG) maidir le feabhas an fhreagra ina iomláine i gcomhthéacs na ceiste a cuireadh.

Uasmhéid MG = 40 marc.

An freagra a mharcáil

Agus an freagra á mharcáil, beidh dearcadh oscailte ag an scrúdaitheoir ag déileáil leis an ábhar maidir leis an réimse freagraí inghlactha a bhféadfaí a bheith ag súil leo ó iarrthóir ar an leibhéal seo agus beidh tuiscint ag an scrúdaitheoir ar scóip an eolais agus na scileanna staire a éilítear faoin siollabas. Roinnfídh an scrúdaitheoir an freagra ina ailt nó ina aonaid ba chomhionann le hailt:

- (i) Réamhrá fiúntach ina dtráchtar ar chúlra an cháis agus/nó ina leagtar síos na téarmaí agus ina mínítear an cur chuige;
- (ii) Eachtra, ré nó céim i sraith eachtraí;
- (iii) Gné a bhaineann le topaic/ceist agus tagairtí d'fhíricí mar bhonn leis;
- (iv) Pointe mar chuid d'argóint nó plé, agus tagairtí d'fhíricí mar bhonn leis;
- (v) Míniú ar choincheap nó ar théarma agus tagairtí d'fhíricí mar bhonn leis;
- (vi) Má tá roinnt ráitis shuntasacha fhiúntacha ann ina bhfuil fíricí, míniúchán nó tráchttaireacht, ainneoin gan ceangal ná gaol eatarthu, is féidir iad a thabhairt le chéile agus a mheas mar a bheadh comhionann ailt ann;
- (vii) Alt nó achoimre mhaith chlabhsúir a mbeadh níos mó ag baint leis ná athrá díreach.

(Achoimre nach bhfuil ann ach athrá = uasmhéid 4 mharc)

Bronnfaidh an scrúdaitheoir marcanna i leith gach ailt nó a chomhionann mar seo a leanas:

Marc Carnach (MC) (Uasmhéid = 60 marc)

Sármhaith: 11-12 mharc	Sárshaothar anailíse, léargais nó tráchttaireachta. Eolas cruinn, suntasach á chur i láthair go soiléir.
Go han-mhaith: 8-10 marc	Ábhar an-mhaith, á chur i láthair go cruinn soiléir.
Go maith: 6-7 marc	Eolas fiúntach, á chur i láthair go maith.
Réasúnta: 3-5 mharc	Eolas teoranta / ar éigean é á chur i láthair
Go lag: 0-2 mharc	Gan tábhacht / gan baint le hábhar / botúin thromchúiseacha.

Meastóireacht Ghinearálta (MG) (Uasmhéid = 40 marc)

- Sármhaith:** 34-40 marc Sármhaith sa chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, go háirithe sa chás go léirítear foghlaim mhionghéar, léitheoireacht leathanréimseach, cumas anailíse nó tráchttaireacht fhorleitheadach.
- Go han-mhaith:** 28-33 marc Go han-mhaith – ach gan é a bheith sármhaith – sa chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, i.e. cruinn agus cuimsitheach.
- Go maith:** 22-27 marc Ar chaighdeán maith ó thaobh an chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, ach gan é a bheith eisceachtúil maidir leis an eolas ná an tráchttaireacht a chuirtear ar fáil.
- Réasúnta:** 16-21 marc Iarracht réasúnta an cheist a cuireadh a fhreagairt, ach lochtanna sonracha air, e.g. tráchttaireacht neamhiomlán, sonraí nach mbaineann le hábhar, míchruinneas ó thaobh fíricí.
- Go lag:** 10-15 mharc Go dona sa mhéid agus go dteipeann ar an iarrthóir an cheist mar a cuireadh í a fhreagairt, ach fiúntas áirithe leis ina dhiaidh sin féin.
- Go han-lag:** 0-9 marc Freagra an-dona nach bhfuil ann, ar an gcuid is fearr de, ach blúiríní eolais.

Agus marcanna MG á mbronnadh, déanfaidh an scrúdaitheoir feabhas an fhreagra a mheas agus na gnéithe seo a leanas á dtabhairt san áireamh de réir mar is cuí:

- Cé chomh mór is a léirigh an t-iarrthóir cumas anailís a dhéanamh ar na nithe a bhaineann leis an gceist a cuireadh (i.e. níos mó ná tuairisc reacaireachta sa fhreagra)?
- Cé chomh maith is a láimhseáil an t-iarrthóir an fhianaise a bhaineann le hábhar a chuireann bonn iontaofa faoina c(h)uid anailíse?
- Cé chomh mór is a léirigh an t-iarrthóir cumas cúis a chur i láthair agus a theacht ar lón tátail (i.e. an cheist mar a cuireadh í a fhreagairt)?

Nótaí maidir le topaicí faoi leith
ROINN 2: ÉIRE (100 marc)

Freagair ceist amháin as ceann amháin de na cúig thopaic thíos.

Éire: Topaic 1

Éire agus an tAontas, 1815-1870

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (Fuascailt na gCaitliceach + Aisghairm an Aontais)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

Éire: Topaic 2

Gluaiseachtaí ar son leasú polaitíochta agus sóisialta, 1870-1914

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (Rialtas Dúchais + leasú chóras na talún)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

Éire: Topaic 4

Diaspóra na hÉireann, 1840-1966

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (dúshláin + deiseanna)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

Éire: Topaic 5

An pholaitíocht agus an tsochaí i dTuaisceart Éireann, 1949-1993

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (Comhaontú Sunningdale + an Comhaontú Angla-Éireannach)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

Éire: Topaic 6

An rialtas, an geilleagar agus an tsochaí i bPoblacht na hÉireann, 1949-1989

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (gnóthaí intíre + gnóthaí eachtracha)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: Cé chomh tábhachtach agus a bhí ...?
Cuirtear é seo san áireamh agus MC agus MG á mbronnadh.

ROINN 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (200 marc)

Freagair ceist amháin as dhá cheann de na sé thopaic thíos.

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 1

An náisiúnachas agus foirmiú stát san Eoraip, 1815-1871

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 2

Náisiúnstáit agus teannas idirnáisiúnta, 1871-1920

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (Bismarck + Wilhelm II)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (an Fhrainc + an Rúis)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 3

Deachtóireacht agus daonlathas san Eoraip, 1920-1945

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (Mussolini + Hitler)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 4
Easaontas agus athailíniú san Eoraip, 1945-1992

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (cén fáth ar cuireadh an CEE ar bun + conas a d'fhorbair sé) Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: Cé chomh tábhachtach agus a bhí ...?
Cuirtear é seo san áireamh agus MC agus MG á mbronnadh.

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 5
Cúlú na hEorpa ó impireachtaí agus an toradh, 1945-1990

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (an Phalaistín + an India)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: Cén tábhacht a bhain le ...?
Cuirtear é seo san áireamh agus MC agus MG á mbronnadh.

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 6
Na Stáit Aontaithe agus an domhan, 1945-1989

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (láidreachtaí + laigí)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60   Uasmhéid MG = 40

NÓTA: DHÁ ghné (Conas a d'éirigh leo tuirlingt slán + cé chomh tábhachtach)Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

AN ARDTEISTIMÉIREACTH, 2014

SCÉIM MHARCÁLA

STAIR AN NUA-AOIS LUATH

ARDLEIBHÉAL

AN TUARASCÁIL AR AN STAIDÉAR TAIGHDE (TST)
(100 marc)

LÉITEAR AN tIOMLÁN SULA MARCÁILTEAR AON NÍ!

PLEAN IMLÍNEACH (15 mharc)

Foinsí a lua = 6 mharc   Gnéithe eile = 9 marc

Foinsí a lua

Iarrtar trí fhoirse chuí a lua.

Gach foirse chuí a lua go cruinn = 2 mharc

Údar + teideal amháin = 1 mharc

Mír eolais eile sa bhreis air sin mar fhianaise (e.g. foilsitheoir, dáta) = 1 mharc

2 mharc x 3 = uasmhéid 6 mharc maidir le 3 fhoirse

N.B. ‘Ní ghlacfar le gnáth-théacsleabhair scoile mar fhoinsí oiriúnacha chun críche staidéir thaighde.’ RO/CNCM *Treoirlínte*, lch 14.

An t-ábhar staidéir atá molta a shainiú agus bunús a thabhairt dó, ag sonrú na n-aidhmeanna agus an chuir chuige atá i gceist.

An leagann an t-iarrthóir amach go soiléir an t-ábhar a bhfuil sé i gceist staidéar a dhéanamh air agus an chúis go ndéantar? An leagann an t-iarrthóir amach na haidhmeanna leis an staidéar agus an chaoi ar dóigh go mbainfear amach iad?

Maidir le gach ceann de na trí chritéar, cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Sainiú agus bunús
(uasmhéid = 3 mharc)

Go han-mhaith = 3
Go maith = 2
Réasúnta = 1

Aidhmeanna a shonrú
(uasmhéid = 3 mharc)

Go han-mhaith = 3
Go maith = 2
Réasúnta = 1

Cur chuige a shonrú
(uasmhéid = 3 mharc)

Go han-mhaith = 3
Go maith = 2
Réasúnta = 1

MEASTÓIREACHT AR NA FOINSÍ (25 marc)

Tagairt a dhéanamh do láidreachtaí agus/nó laigí na bhfoinsí agus léargas a thabhairt ar an mbaint atá ag na foinsí leis an ábhar.

Cé chomh maith is a éiríonn leis an iarrthóir an méid sin a dhéanamh go soiléir agus go loighciúil?

Tagairt do na TRÍ fhoinsé GO LÉIR

sármhaith = 22-25 marc
go han-mhaith = 17-21 marc
go maith = 13-16 mharc
réasúnta = 9-12 mharc
go lag = 0-8 marc

Gan ann ach tagairt do DHÁ fhoinsé

sármhaith = 15-17 marc
go han-mhaith = 12-14 mharc
go maith = 9-11 mharc
réasúnta = 6-8 marc
go lag = 0-5 mharc

Gan ann ach tagairt d'fhoinsé AMHÁIN

sármhaith = 8-9 marc
go han-mhaith = 6-7 marc
go maith = 4-5 mharc
réasúnta = 2-3 mharc
go lag = 0-1 mharc

AISTE FHADA (60 marc)

Aiste staire = 50 marc

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde = 10 marc

Is féidir an t-athbhreithniú ar an bpróiseas taighde a bheith ina chuid shlán den aiste nó is féidir é a chur i láthair mar ghné ar leith den obair.

Ba cheart an aiste staire a mheas mar aonad agus marcanna as 50 a bhronnadh mar seo a leanas:

<i>Eolas ar an stair – 25 marc</i> Críochnúil, cruinn agus ag baint le hábhar an teidil	<i>Sármhaith:</i> 21-25 <i>Go han-mhaith:</i> 16-20 <i>Go maith:</i> 11-15 <i>Réasúnta:</i> 6-10 <i>Go lag:</i> 0-5
<i>Scileanna taighde – 15 mharc – Mar shampla</i> Taighde sách domhain léirithe Úsáid na bhfoinsí Plé cóir cothrom ar na ceisteanna	<i>Sármhaith:</i> 13-15 <i>Go han-mhaith:</i> 10-12 <i>Go maith:</i> 7-9 <i>Réasúnta:</i> 4-6 <i>Go lag:</i> 0-3
<i>Cur i Láthair – 10 marc</i> Litearthacht Léirchruinneas Leagan Amach	<i>Sármhaith:</i> 9-10 <i>Go han-mhaith:</i> 7-8 <i>Go maith:</i> 5-6 <i>Réasúnta:</i> 3-4 <i>Go lag:</i> 0-2

Athbhreithniú ar an bpróiseas taighde (10 marc)

Is féidir é seo a chur i láthair mar chuid ann féin nó mar chuid shlán den aiste.

Ba cheart don scrúdaitheoir an cuntas ar an bpróiseas taighde a mheas ina iomláine, agus marcanna a bhronnadh mar seo a leanas:

Sármhaith: 9-10

Go han-mhaith: 7-8

Go maith: 5-6

Réasúnta: 3-4

Go lag: 0-2

ROINN 1: CEIST DHOICIMÉAD-BHUNAITHE (CDB) (100 marc)

1. Tuiscint (20 marc)

- (a) Séan Ó Néill (prionsa Uladh) 5M
- (b) Na litreacha inar deimhníodh ceapachán Richard Creagh mar Ardeaspag Ard Mhacha 5M
- (c) Easpag Londan 5M
- (d) Roinnt Easpag nó daoine léannta eile a cheapadh le dul i gcomhairle leis (3M) agus gur cheart go mbeadh níos mó fabhair le fáil aige as ucht a oiriúnaithe (2M) 5M

2. Comparáid (20 marc)

- (a) Tá na doiciméid A agus B ar aon fhocal go pointe áirithe faoi charachtar Meiler Magrath.

Leagtar béim i ndoiciméad A ar a chuid tréithe maidir le dúthracht agus diongbháilteacht, rud nach sonraítear i ndoiciméad B. Tugtar taifead i ndoiciméad B gur chiontaigh Magrath i gcoinne dhlíthe Shasana, rud nach sonraítear i ndoiciméad A.

Tá an dá dhoiciméad ar aon fhocal go raibh Magrath oiriúnach do cheapachán mar Easpag agus go bhféadfadh sé a bheith ina chomhghuaillí an-fhónta sa phost sin. Is cosúil go bhfuil na doiciméid ar aon fhocal go bhféadfaí Magrath a chothú go héasca toisc go bhfreagraíonn sé go maith do ghothaí buíochais nó do chaitheamh fabhrach.

Marcáiltear gach doiciméad ar scála aistritheach as 5:

Sármhaith = 5 mharc   Go han-mhaith = 4 mharc   Go maith = 3 mharc

Réasúnta = 2 mharc   Go lag = 0-1 mharc

10M

Freagra nach luann ach doiciméad amháin = Uasmhéid 5M

- (b) Tá an dá dhoiciméad ar aon fhocal go bhfuil Meiler Magrath oiriúnach do cheapachán mar Easpag.

Luaitear i ndoiciméad A gur ceapadh “go raibh ardú céime go dtí an easpagóideacht tuillte aige mar gheall ar a shuílce” agus go mbeidh sé “an-tairbheach” do Creagh i ndeoise Ard Mhacha.

Luaitear i ndoiciméad B gur “duine oiriúnach atá ann ... a cheapadh chuig ministreacht éigin” agus go bhfaighfear amach go bhfuil sé “ceart agus fóinteach don eaglais” in Éirinn.

Marcáiltear gach doiciméad ar scála aistritheach as 5:

Sármhaith = 5 mharc   Go han-mhaith = 4 mharc   Go maith = 3 mharc

Réasúnta = 2 mharc   Go lag = 0-1 mharc

10M

Freagra nach luann ach doiciméad amháin = Uasmhéid 5M

3. Criticeas (20 marc)

- (a) Sonraítear i ndoiciméad A go raibh an rath ar Magrath agus é sa tóir ar chóipeanna de na litreacha coigistithe inar ceapadh Creagh mar Ardeaspag Ard Mhacha. Tugann an rath sin le tuiscint go gcaithfidh sé gur réitigh Magrath agus pearsana sinsearacha na heaglaise sa Róimh go maith le chéile.

Déantar cur síos anseo ar scríbhneoir dhoiciméad A mar “Íosánach tábhachtach a raibh tionchar aige sa Róimh”. Seans go gciallaíonn sé sin gur dócha nach scríobhfadh sé chomh dearfach sin faoi Magrath mura raibh seisean ina thacadóir de chuid an Phápa freisin.

Ceapadh Magrath mar Easpag Caitliceach an Dúin agus Chonaire; ní dócha go dtarlódh sé sin murar raibh sé ina thacadóir de chuid an Phápa.

Marcáiltear an freagra ar scála aistritheach as 10:

Sármhaith = 9-10 marc   Go han-mhaith = 7-8 marc   Go maith = 5-6 mharc

Réasúnta = 3-4 mharc   Go lag = 0-2 mharc

10M

- (b) Litir ón mBanríon féin é doiciméad B chuig a fear ionaid in Éirinn.

Glacann sí le tuairim Easpag Londain agus daoine eile gur chóir Magrath a cheapadh mar Easpag. Iarrann sí ar a fear ionaid roinnt Easpag agus daoine léannta eile a cheapadh le dul i gcomhairle le Magrath agus go mbeadh níos mó fabhair le fáil aige as ucht a “oiriúnaithe”. Tugann sé sin uile le fios go nglacann sí le Magrath, rud nach ndéanfadh sí murar mheas sí gur thug sé tacaíocht di.

Marcáiltear an freagra ar scála aistritheach as 10:

Sármhaith = 9-10 marc   Go han-mhaith = 7-8 marc   Go maith = 5-6 mharc

Réasúnta = 3-4 mharc   Go lag = 0-2 mharc

10M

4. *Comhthéacsúchán (40 marc)*

Tosaítear, le ceist 4, ar mharcáil de réir an ailt.

Marc Carnach = Uasmhéid 24 marc
Uasmhéid 16 mharc

Meastóireacht Ghinearálta =

Marc Carnach (MC)

Marcanna iad seo a bhronntar maidir le hábhar staire atá cruinn agus ag baint le hábhar na ceiste a cuireadh.

Roinnfidh an scrúdaitheoir an freagra ina ailt nó ina aonaid ba chomhionann le hailt.

Tharlódh alt nó comhionann ailt ar cheann acu seo a leanas:

- (i) Réamhrá fiúntach ina dtráchtar ar chúlra an cháis agus/nó ina leagtar síos na téarmaí agus ina mínítear an cur chuige;
- (ii) Eachtra, ré nó céim i sraith eachtraí;
- (iii) Gné a bhaineann le topaic/ceist agus tagairtí d'fhíricí mar bhonn leis;
- (iv) Pointe mar chuid d'argóint nó plé, agus tagairtí d'fhíricí mar bhonn leis;
- (v) Míniú ar choincheap nó ar théarma agus tagairtí d'fhíricí mar bhonn leis;
- (vi) Má tá roinnt ráitis shuntasacha fhiúntacha ann ina bhfuil fíricí, míniúchán nó tráchttaireacht, ainneoin gan ceangal ná gaol eatarthu, is féidir iad a thabhairt le chéile agus a mheas mar a bheadh comhionann ailt ann;
- (vii) Alt nó achoimre mhaith chlabhsúir a mbeadh níos mó ag baint leis ná athrá díreach.

(Achoimre nach bhfuil ann ach athrá = uasmhéid 4 mharc)

Nuair atá an freagra roinnte ina ailt nó a gcomhionann ag an scrúdaitheoir, bronnfar marcanna i leith gach ailt nó a chomhionann mar seo a leanas:

Sármhaith: 11-12 mharc	Sárshaothar anailíse, léargais nó tráchttaireachta. Eolas cruinn, suntasach á chur i láthair go soiléir.
Go han-mhaith: 8-10 marc	Ábhar an-mhaith, á chur i láthair go cruinn soiléir.
Go maith: 6-7 marc	Eolas fiúntach, á chur i láthair go maith.
Réasúnta: 3-5 mharc	Eolas teoranta / ar éigean é á chur i láthair
Go lag: 0-2 mharc	Gan tábhacht / gan baint le hábhar / botúin thromchúiseacha.

Meastóireacht Ghinearálta (MG)

Agus marcanna MG á mbronnadh, tabharfaidh an scrúdaitheoir san áireamh cé chomh maith agus a láimhseálann an t-iarrthóir an cheist a cuireadh. Beidh an tábla grádúcháin seo a leanas i bhfeidhm:

Sármhaith: 14-16 mharc

Go han-mhaith: 11-13 mharc

Go maith: 6-10 marc

Réasúnta: 4-5 mharc

Go lag: 2-3 mharc

Go han-lag: 0-1 mharc

Agus marcanna MG á mbronnadh, níor cheart go mbeadh an scrúdaitheoir ag súil le freagraí níos iomláine ná 40% i gcomparáid leis na freagraí ar na ceisteanna níos faide maidir le topaicí i Roinn 2 agus Roinn 3.

Leantar den phrionsabal seo maidir le marcáil de réir an ailt (MC agus MG) síos trí Roinn 2 agus Roinn 3. Bíonn marcanna MC agus marcanna MG i gcóimheas 60/40 le chéile ar feadh an scrúdpháipéir ar fad.

ROINN 2: ÉIRE (100 marc)
agus
ROINN 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (200 marc)

Éilítear ar an iarrthóir i Roinn 2 agus i Roinn 3 freagra a thabhairt mar gheall ar cheist staire. Marcáiltear na freagraí faoi dhá cheannteideal:

Marc Carnach (MC) maidir le hábhar staire atá cruinn agus ag baint le hábhar na ceiste mar a cuireadh í.

Uasmhéid MC = 60 marc.

Meastóireacht Ghinearálta (MG) maidir le feabhas an fhreagra ina iomláine i gcomhthéacs na ceiste a cuireadh.

Uasmhéid MG = 40 marc.

An freagra a mharcáil

Agus an freagra á mharcáil, beidh dearcadh oscailte ag an scrúdaitheoir ag déileáil leis an ábhar maidir leis an réimse freagraí inghlactha a bhféadfaí a bheith ag súil leo ó iarrthóir ar an leibhéal seo agus beidh tuiscint ag an scrúdaitheoir ar scóip an eolais agus na scileanna staire a éilítear faoin siollabas. Roinnfídh an scrúdaitheoir an freagra ina ailt nó ina aonaid ba chomhionann le hait:

- (i) Réamhrá fiúntach ina dtráchtar ar chúlra an cháis agus/nó ina leagtar síos na téarmaí agus ina mínítear an cur chuige;
- (ii) Eachtra, ré nó céim i sraith eachtraí;
- (iii) Gné a bhaineann le topaic/ceist agus tagairtí d'fhíricí mar bhonn leis;
- (iv) Pointe mar chuid d'argóint nó plé, agus tagairtí d'fhíricí mar bhonn leis;
- (v) Míniú ar choincheap nó ar théarma agus tagairtí d'fhíricí mar bhonn leis;
- (vi) Má tá roinnt ráitis shuntasacha fhiúntacha ann ina bhfuil fíricí, míniúchán nó tráchttaireacht, ainneoin gan ceangal ná gaol eatarthu, is féidir iad a thabhairt le chéile agus a mheas mar a bheadh comhionann ailt ann;
- (vii) Alt nó achoimre mhaith chlabhsúir a mbeadh níos mó ag baint leis ná athrá díreach.

(Achoimre nach bhfuil ann ach athrá = uasmhéid 4 mharc)

Bronnfaidh an scrúdaitheoir marcanna i leith gach ailt nó a chomhionann mar seo a leanas:

Marc Carnach (MC) (Uasmhéid = 60 marc)

Sármhaith: 11-12 mharc	Sárshaothar anailíse, léargais nó tráchttaireachta. Eolas cruinn, suntasach á chur i láthair go soiléir.
Go han-mhaith: 8-10 marc	Ábhar an-mhaith, á chur i láthair go cruinn soiléir.
Go maith: 6-7 marc	Eolas fiúntach, á chur i láthair go maith.
Réasúnta: 3-5 mharc	Eolas teoranta / ar éigean é á chur i láthair
Go lag: 0-2 mharc	Gan tábhacht / gan baint le hábhar / botúin thromchúiseacha.

Meastóireacht Ghinearálta (MG) (Uasmhéid = 40 marc)

- Sármhaith:** 34-40 marc Sármhaith sa chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, go háirithe sa chás go léirítear foghlaim mhionghéar, léitheoireacht leathanréimseach, cumas anailíse nó tráchttaireacht fhorleitheadach.
- Go han-mhaith:** 28-33 marc Go han-mhaith – ach gan é a bheith sármhaith – sa chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, i.e. cruinn agus cuimsitheach.
- Go maith:** 22-27 marc Ar chaighdeán maith ó thaobh an chaoi a ndéileáiltear leis an gceist a cuireadh, ach gan é a bheith eisceachtúil maidir leis an eolas ná an tráchttaireacht a chuirtear ar fáil.
- Réasúnta:** 16-21 marc Iarracht réasúnta an cheist a cuireadh a fhreagairt, ach lochtanna sonracha air, e.g. tráchttaireacht neamhiomlán, sonraí nach mbaineann le hábhar, míchruinneas ó thaobh fíricí.
- Go lag:** 10-15 mharc Go dona sa mhéid agus go dteipeann ar an iarrthóir an cheist mar a cuireadh í a fhreagairt, ach fiúntas áirithe leis ina dhiaidh sin féin.
- Go han-lag:** 0-9 marc Freagra an-dona nach bhfuil ann, ar an gcuid is fearr de, ach blúiríní eolais.

Agus marcanna MG á mbronnadh, déanfaidh an scrúdaitheoir feabhas an fhreagra a mheas agus na gnéithe seo a leanas á dtabhairt san áireamh de réir mar is cuí:

- Cé chomh mór is a léirigh an t-iarrthóir cumas anailís a dhéanamh ar na nithe a bhaineann leis an gceist a cuireadh (i.e. níos mó ná tuairisc reacaireachta sa fhreagra)?
- Cé chomh maith is a láimhseáil an t-iarrthóir an fhianaise a bhaineann le hábhar a chuireann bonn iontaofa faoina c(h)uid anailíse?
- Cé chomh mór is a léirigh an t-iarrthóir cumas cúis a chur i láthair agus a theacht ar lón tátail (i.e. an cheist mar a cuireadh í a fhreagairt)?

Nótaí maidir le topaicí faoi leith
ROINN 2: ÉIRE (100 marc)

Freagair ceist amháin as ceann amháin de na cúig thopaic thíos.

Éire: Topaic 1

Leasú agus Reifirméisean in Éirinn na dTúdarach, 1494-1558

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (Anraí VIII + Éadbhard VI)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

Éire: Topaic 3

**Ríocht nó coilíneacht –
an streachailt don lámh in uachtar in Éirinn, 1603-1660**

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

Éire: Topaic 4

Cinsealacht choilíneachta á bunú, 1660-1715

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (aidhmeanna + tionchar)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

Éire: Topaic 5
**Coilíneacht nó ríocht –
teannas in Éirinn i lár an ochtú haois déag, 1715-1770**

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: TRÍ ghné (cén fáth + conas + toradh)
Mura dtugtar ach DHÁ CHEANN, Uasmhéid MC = 50
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

Éire: Topaic 6
Deireadh na ríochta Éireannaí agus bunú an Aontais, 1770-1815

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (aidhmeanna + a mbaint amach)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

ROINN 3: AN EORAIP AGUS AN DOMHAN MÓR (200 marc)
Freagair ceist amháin as dhá cheann de na sé thopaic thíos.

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 1

An Eoraip ón Athbheochan go dtí an Reifirméisean, 1492-1567

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (polaitíocht + creideamh)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 2

**Creideamh agus cumhacht: an pholaitíocht i ndeireadh an séú haois déag,
1567-1609**

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 3

Dul ar gcúl na Sean-Eorpa, 1609-1660

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (Cén fáth? + Conas?)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 4
An Eoraip le linn ré Louis XIV, 1660-1715

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (athghairm + turnamh)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (Newton + Leibnitz)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 5
Impireachtaí á mbunú, 1715-1775

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
4. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40

An Eoraip agus an domhan mór: Topaic 6
Impireachtaí faoi réabhlóid, 1775-1815

1. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
2. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (aidhmeanna + a mbaint amach)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
3. Uasmhéid MC = 60
Uasmhéid MG = 40
NÓTA: DHÁ ghné (talmhaíocht + tionsclaíocht)
Mura dtugtar ach CEANN AMHÁIN, Uasmhéid MC = 50
4. Uasmhéid MC = 60 Uasmhéid MG = 40

Blank Page

